

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

De Nederlandsche Entomologische Vereeniging.

No. 137.

Deel VI.

1 Mei 1924.

Adres der Redactie:

DR. J. TH. OUDEMANS, SCHOVENHORST, PUTTEN (G.).

INHOUD: G. A. BENTINCK, Lepidoptera-vangsten gedurende de Hitteperiode van 1923. — DR. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen LXXV. — DR. J. TH. OUDEMANS, *Agrotis puta* Hb., Faunae nova species.

De Bibliotheek der Nederlandsche Entomologische Vereeniging, Koloniaal Instituut, Mauritskade 65—66, Amsterdam, is geopend op werkdagen van 9.30—12 en van 1—4.30 uur, des Zaterdags slechts van 9.30—12 uur.

Lepidoptera-vangsten gedurende de Hitteperiode van 1923.

Het jaar 1923 begon slecht wat de nachtelijke vangsten betreft. Vele avonden trachtte ik vrijwel te vergeefs met een sterke elektrische lamp van 2000 H. Kaars HETEROCERA te vangen. De maand Maart was nog te koud, doch April zette schijnbaar goed in; warme voornachten zonder maneschijn (want dit laatste is vooral een vereischte, heb ik bemerkt) herhaalden zich gedurende korten tijd, doch de vangsten waren vrijwel nihil, op eenige *Taeniocampa*-soorten na; de maanden Mei en zelfs Juni, die andere jaren zulke vruchtbare resultaten plegen te geven, leverden

evenmin iets van beteekenis, hoewel die nachten toch in alle opzichten voor een degelijke vangst, bij vorige jaren vergeleken, niet ongunstiger schenen te zijn.

Toen echter in Juli de bewuste hitteperiode begon, ontstaan uit een hittegolf, welke van Amerika naar Europa trok, en geheel West-Europa gedurende ruim één week (n.l. van 3 tot 11 Juli) teisterde, kwam plotseling een gunstige wending op het vangterrein. Het witte laken, in mijn tuin op den grond gespreid, boven hetwelk de zoeven beschreven sterke lamp c.a. 2 meter hoog aan een langen stok hing, werd niet lang na zonsondergang zwart van duizenden insecten, die na een korte of soms langdurige rondvlucht om de lamp tenslotte verblind door het licht op het laken een rustplekje zochten, om daar verder hun lot af te wachten. Gedurende die dagen hebben zich vrijwel alle orden der insecten op het laken door een of meer soorten doen vertegenwoordigen, zooals: DERMAPTERA, AGNATHA (vele soorten, o.a. een kleine zwerm van *Caenis dimidiata Steph.*), ORTHOPTERA (eenige sprinkhanen), CORRODENTIA (w.o. *Psocus fasciatus F.*), RHYNCHOTA (vooral bladluizen, cicaden en wantsen, w.o. eenige ex. van *Reduvius personatus L.*), NEUROPTERA, TRICHOPTERA, DIPTERA, COLEOPTERA (c.a. 999⁰/₁₀₀ van alles, wat op het laken lag, behoorde tot deze laatst genoemde twee orden, w.o. eenige ex. van *Necrophorus vespillo L.*), HYMENOPTERA (vooral *Ichneumonidae*) en ten slotte de LEPIDOPTERA, waar het hier eigenlijk om gaat. Hoewel er steeds c.a. 100 *Lepidoptera* (vooral *Microlepidoptera*) gelijktijdig op het laken waren, zonder de zwermen mede te tellen, die den geheelen nacht om de lamp vlogen, vormden deze nog niet 1⁰/₁₀₀ van hetgeen op het reeds zwart geworden laken zat of rondkroop; zooals reeds vermeld werd, waren de overige 999⁰/₁₀₀ in hoofdzaak zeer kleine vliegen, muggen en torren. Zoo bevonden zich dus ruw geschat op het laken 100.000 insecten. Het laken is groot 2,5 meter maal 1,6 meter = 4M² oppervlakte = 400 d.M², dus 250 stuks op iedere vierkante d.M. of c.a. 2¹/₂ stuks op 1 c.M². Af en toe moest ik het zwart geworden laken uitschudden, om een schoon wit veld te krijgen als rustplaats voor nieuwe, door het licht bedwelmde exemplaren.

Wat nu de vangst der HETEROCERA aangaat, zou het ondoenlijk zijn, alle soorten op te noemen, die gedurende die 9 nachten op het laken verschenen; ik wil derhalve alleen de niet alledaagsche, zeldzame en zeer zeldzame soorten noemen en eenige eigenaardige verschijnselen vermelden; alleen wil ik nog vooraf mededeelen, dat de groote hoeveelheid van *Agrotis exclamationis* L. voor de vangst van andere soorten bijzonder hinderlijk en storend was. Deze soort is erg onrustig en heeft meestal veel tijd noodig, om door het licht verblind te worden, vliegt derhalve voortdurend rond en maakt vele andere exemplaren weer wakker, om ook weer op hun beurt opnieuw rond te gaan vliegen, nadat zij zich schijnbaar voor de rest van den nacht op het laken ter ruste begeven hadden. Ook werd een van deze nachten het vangen erg lastig gemaakt door een zwerm ♂♂ mieren, waarschijnlijk *Formica rufa* L., daar deze soort hier in den tuin veel voorkomt. Overal zetten zij zich toen neder als een ware plaag; den avond daarop vertoonde zich slechts 1 ex. van deze soort.

Zoodra het goed donker was geworden, stak ik de lamp aan, en het duurde meestal niet lang, of een ex. van *Sphinx ligustri* L. kwam aanzetten, vloog eenige malen om de lamp, om daarna op het laken of tegen den muur te gaan zitten, al voort trillende met de vleugels, om dan weer even rond te kruipen en eindelijk rustig te gaan zitten voor de rest van den nacht. Het scheen alsof ditzelfde exemplaar iederen nacht terugkeerde, doch niet altijd bij het begin van de vangst, maar eenige malen tegen het einde, n.l. tegen 2 of 3 uur 'snachts, want zoolang zette ik gedurende die warme periode de vangst voort. Ook kwamen er iederen nacht 1 of 2 ex. van *Smerinthus populi* L. en *ocellata* L., doch meestal iets later dan de vorige soort, om eveneens tegen 3 uur weer terug te keeren, voor 't geval zij zich weer verwijderd hadden. Een dezer exemplaren herkende ik iederen avond aan het ontbreken van een der sprieten.

Een paar ex. van *Deilephila elpenor* L. en *porcellus* L. vertoonden zich eveneens, doch meer tegen 1 uur. Een prachtex. van *Hoplitis milhauseri* F. verscheen vrij vroeg; de vangst hiervan vermeldde ik reeds op de 57e Wintervergadering te Amsterdam, zie het Verslag: T. v. E. Dl. LXVII.

Verder verschenen meerdere of enkele exemplaren van: *Pheosia tremula* Cl., *Ph. dictaeoides* Esp., *Notodontaziczac* L., *N. dromedarius* L.; *N. trepida* Esp., *Pterostoma palpina* L., *Pygaera pigra* Hufn., *Drepana cultraria* F., *Cilix glaucata* Sc., *Acronycta leporina* L., *A. tridens* Schiff. (enkele), *A. psi* L. (vele), *A. cuspis* Hb., (waarschijnlijk een ex. van deze soort, reeds vermeld op de 57e Wintervergadering), *Agrotis janthina* Esp. (vele), *A. fimbria* L., *A. comes* Hb., *A. triangulum* Hufn., *A. c-nigrum* L., *A. brunnea* F., *A. putris* L. (zeer veelvuldig), *A. cursoria* Hufn. (nooit zoo veelvuldig als gedurende die dagen), *A. corticea* Hb., *A. vestigialis* Rott., *A. praecox* L. (1 ex., dat mij ontkomen is), *Mamestra advena* F., *M. nebulosa* Hufn., *M. albicolon* Hb., *M. reticulata* Vill. (niet zeldzaam), *M. serena* F., *Dianthoecia capsincola* Hb., *D. cucubali* Fuessl., *Miana ophiogramma* Esp., *M. literosa* Hw., *Bryophila perla* F., *Hadena sublustris* Esp., *H. basilinea* F., *Euplexia lucipara* L., *Brotolomia meticulosa* L., *Leucania straminea* Tr., *Calymnia pyralina* View., *Plusia pulchrina* Hw., *Herminia derivalis* Hb., *Geometra papilionaria* L., *Acidalia ochrata* Sc. en *muricata* Hufn. (beide reeds vermeld op de 57e Wintervergadering), *A. humiliata* Hufn., *A. aversata* L. (ook met okergele grondkleur), *A. rubiginata* Hufn., *Rhodostrophia vibicaria* Cl., *Lobophora viretata* Hb., *Larentia quadrifasciaria* Cl., *L. affinitata* Steph., *L. alchemillata* L., *L. luteata* Schiff., *L. flavofasciata* Thnbg., *L. berberata* Schiff, (vrijveelvuldig), *Tephroclystia linariata* F. (verscheidene ex.), *T. goossensiata* Mab., *T. subnotata* Hb., *T. scabiosata* Bkh., *T. valerianata* Hb., *T. innotata* Hufn. var. *tamarisciata* Frr. (N.B. de type ving ik in April), *T. dodoneata* Gn., *T. sobrinata* Hb., *Chloroclystis coronata* Hb. (1 ex. reeds vermeld op de 57e Wintervergadering), *Ellopija prosapiaria* L., *Eurymene dolabraria* L., *Amphidasis betularia* L. met var. *doubledayaria* Mill. (beide vormen zeer veelvuldig), *Boarmia lichenaria* Hufn., *Nola albula* Schiff. (verscheidene ex.), *Hylophila bicolorana* Fuessl., *Lithosia complana* L., *L. lutarella* L. (verscheidene ex.), *L. sororcula* Hufn.

Een eigenaardig verschijnsel was het, toen op een zeker moment een *Cossus cossus* L. gelijktijdig aan kwam vliegen met een *Zeuzera pyrina* L. en beiden, dus 2 onzer

3 inlandsche *Cossidae*, op het laken gingen zitten.

Zooals reeds vermeld, waren de meeste vlinders MICROLEPIDOPTERA; onder deze waren ook eenige aardige soorten, waarvan ik er maar enkele zal noemen, zooals: *Crambus selasellus* Hb., *C. fascelinellus* Hb., *Aphomia sociella* L., *Grapholitha foenella* L., *Tinea semifulvella* Haw., *Nepticula subbimaculella* Haw., (tamelijk veelvuldig op het laken, doch moeilijk te vinden tusschen de ontelbare, kleine vliegen en torren, en *Platyptilia bertrami* Rösel.

Zoodra de hitteperiode voorbij was, begon de vangst dadelijk aanmerkelijk te verminderen, de talrijke kleine vliegen en torren lieten zich ook nauwelijks meer zien, en spoedig daarna volgde een periode van maneschijn, waardoor de vangst voorloopig gestaakt kon worden.

Die zoogenaamde ongekende tropische warmte in ons land, welke op de menschen een zoo drukkenden en afmattenden invloed heeft, schijnt een beslist omgekeerde werking te hebben op de insecten.

Overveen.

G. A. BENTINCK.

Acarologische Aanteekeningen LXXV.

Tyroglyphidae en Rhizoglyphidae. In mijn Analytical Key (in Ent. Ber. v. 6. n. 135, p. 226-235) werden die families door het al of niet bezit van carunculae onderscheiden. Daarin volgde ik alle andere auteurs na. Edoch ik had gelegenheid *Tyroglyphus kramerii* BERL. 1881, *Rhizoglyphus dujardinii* CLAP. 1869 en *Eberhardia agilis* MICH. (1903) in alle ontwikkelingstoestanden te onderzoeken.

Tyr. kramerii heeft, als larve, Nph. I en Nph. III feminina, zeer duidelijke carunculae; bij de adulti zijn de carunculae zeer klein, terwijl men bij de Nph. III masculinae en heteromorpe ♂♂ zoo goed als geene carunculae zien kan. De heteromorpe ♂♂ gelijken sprekend op die van